Nr. 8. Kraków, 22. lutego 1907. Rok XXIV.

TYGODNIK ROLNICZY

Organ c. k. Towarzystwa Rolniczego Krakowskiego

wychodzi co piątek.

Prenumerata wraz z przesyłką pocztową wynosi: w państwie austr. rocznie **12 Kor.**, półrocznie **6 Kor.**, dla członków Towarzystw rolniczych i uczniów zakładów naukowych rolniczych rocznie **8 Kor.**, w Królestwie Polskiem rocznie **5 rs.**, a państwie niemieckiem **8 marek**. Pojedynczy numer **24 halerze**.

Prenumeratę należy nadsyłać do Administracyi: **Kraków, ul. Basztowa l. 6.**

Rękopisy nie nadające się do druku zwraca się tylko na żądanie i na koszt autora.

Listów nieopłaconych nie przyjmuje się.

Przedruk artykułów bez upoważnienia podpisanych autorów i podania źródła nie dozwolony.

Adres Redakcyi: **Kraków, ul. Basztowa l. 6.**

TREŚĆ:

Z czynności Komitetu
c. k. Towarzystwa Rolniczego Krakowskiego.

Dnia 16 b. m. odbyło się posiedzenie Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego w Krakowie, pod przewodnictwem Prezesa hr. Zdzisława Tarnowskiego. Poprzedziły je w dniach 14 i 15 b. m. obrady Sekcyi administracyjnej, rolnej, chowu bydła rogatego, chowu koni, chowu drobnego inwentarza i przemysłu gorzelnianego, tudzież Komisyi dla budowy własnego domu i Komisyi dla spraw służby i robotników rolnych.

Obecni byli: Prezes Zdzisław hr. Tarnowski, Wiceprezes Karol Czecz. Członkowie: Cieślewicz Józef, Dolański Henryk, Dydyński Maryan, Fihauser Stanisław, Prof. Dr. Górski Antoni, Dr. Jordan Adam, Prof. Dr. Jentys Stefan, Dr. Krzyżanowski Adam, Konopka br. Jan, Konopka Stefan, Prof. Lubomęski Władysław, Prof. Dr. Nowak Julian, Piliński Kazimierz, Dr. Rutowski Klemens, Rostworowski Michał hr., Prof. Sikorski Tadeusz, Stadnicki hr. Adam, Tarnowski hr. Jan, Włodek Zdzisław, Żeleński Władysław. Sekretarz Dr. Raczyński Józef. Nieobecność usprawiedliwili: Dąmbski Aleksander, Dr. Milieski Witold.

Na wniosek Sekcyi administracyjnej uchwalono.

a) przekazać wynik zamknięć rachunkowych za r. 1906. Komisyi kontrolującej do zbadania i zdania sprawy; zarazem uzupełniono skład tejże Komisyi przez wybór hr. Karola Scipiona w miejsce Br. Jana Hupki.

b) Ustanowiono termin tegorocznego Walnego Zgromadzenia delegatów Towarzystwa na dni 8 i 9 kwietnia w ten sposób, że 8 kwietnia przed południem obradować będzie pełne zebranie, a po południu Sekcye hodowlana i rolna; w dniu zaś 9 kwietnia odbędzie się posiedzenie Sekcyi ogólnej, poczem nastąpi dalszy ciąg Walnego Zebrania. Zarazem wyznaczono referentów dla poszczególnych spraw porządku dziennego, upoważniając Prezydyum do uzupełnienia go, względnie poczynienia zmian, jakieby się okazały konieczne;

c) Uchwalono poprzeć niezwłocznie petycyę Magistratu miasta Krakowa z żądaniem przyznania 50% zniżki frachtu kolejowego dla przesyłek bydła rzeźnego na targowicę krakowską;

d) Aprobowano wniesienie analogicznej z gal. Tow. gospodarskiem petycyi z żądaniem, aby na konferencyi dyrektorów kolei państwowych mającej się odbyć w Krakowie delegaci Komitetu mogli przedstawić potrzeby rolnictwa w zakresie administracyi kolejowej;

e) Aprobowano program agrarny, przygotowany przez Centralne Biuro dla ochrony rolniczych interesów we Wiedniu, uzupełniając go postulatami: rewizyi ustawodawstwa wodnego, stworzenia norm ustawowych dla przymusowego zalesienia nagich stoków górskich i scentralizowania w jednem Ministerstwie kompetencyi w sprawach regulacyi rzek, podzielonej dotąd między trzy ministerstwa;

f) Uchwalono odnieść się do Hali zbożowej w Krakowie o zmianę usanców tutejszych co do dopuszczalnego zanieczyszczenia otrąb w obrocie handlowym;

g) Przyjęto do wiadomości zmianę statutów Towarzystw rolniczych okręgowych: wielickiego i bialskiego;

h) Przyjęto do wiadomości sprawozdanie Wiceprezesa p. Czecza z ostatniego posiedzenia krajowej Komisyi rolniczej.

Na wniosek Sekcyi przemysłu rolniczego uchwalono:

a) wnieść do c. k. Ministerstwa Skarbu memoryał przeciwko zwiększaniu udziału Węgier w kontynencie spirytusowym na niekorzyść Austryi, przeciwko uchyleniu dotychczasowych bonifikacyj dla gorzelni rolniczych i przeciwko wzrastającej hyperprodukcyi spirytusu, grożącej ruiną całego przemysłu gorzelnianego;

b) zaopiniować przychylnie wniesioną do c. k. Ministerstwa Skarbu prośbę o zezwolenie na ambulansową sprzedaż spirytusu denaturowanego w Krakowie;

c) żądać, aby flaszki, zawierające spirytus denaturowany były w obiegu handlowym zaopatrzone wyraźnym napisem, uwidaczniającym tęgość spirytusu;

d) Co do kosztów urządzenia nieustającej wystawy środków i sposobów zużytkowania spirytusu denaturowanego, porozumieć się z c. k. gal. Towarzystwem gospod. i Związkiem producentów spirytutu we Lwowie.

Na wniosek Komisyi dla budowy własnego domu: przyjęto do wiadomości dokonane zakupno na własność c. k. Tow. rolniczego w Krakowie realności położonej pod l. or. 8 przy pl. Szczepańskim, oraz pod l. or. 3 przy ul. św. Tomasza w Krakowie.

Zgodnie z wnioskiem Komisyi dla regulaminu służbowego przedyskutowano wypracowany przez Wydział krajowy projekt ustawy krajowej, zawierającej nowy regulamin dla sług i uchwalono domagać się poprawek, z których najważniejsze zmierzają do:

a) dokładniejszego określenia, które osoby temu regulaminowi będą podlegać;

b) szerszego uwzględnienia odrębnych stosunków służby w gospodarstwach rolnych;

c) lepszego zabezpieczenia dotrzymania kontraktu służbowego;

d) przełożenie ciężaru manipulacyi z dokumentami służbowymi, tudzież kompetencyi w sprawach ze stosunku służbowego wynikających, z gmin na c. k. Starostwa;

e) uproszczenia manipulacyi z dokumentami służbowymi.

Również przedyskutowano projekt ustawy krajowej, normującej najem sezonowych robotników rolnych na podstawie referatów Komisyi i udzielono Prezydyum dyrektywy co do popierania obydwóch rzeczonych ustaw w Sejmie krajowym.

Na wniosek Sekcyi rolnej postanowiono:

1) udzielić włościanom gmin: Osiek, Malejowa i Chabówka szlachetnego nasienia lnu do siewu po cenie, której wysokość ustanowiona zostanie na podstawie obliczenia własnych kosztów;

2) Komisyi dla wydawnictwa „Tygodnika rolniczego“ przekazać wnioski Towarzystwa rolniczego okr. krakowskiego w sprawie tegoż wydawnictwa;

3) zorganizować w kilku gospodarstwach produkcyę ziarna do siewu czystych odmian owsa i jęczmienia, najwięcej nadających się do rozpowszechnienia w Galicyi zachodniej.

4) płacić za reprodukcye krajowe do mniejszych prób nabywane za 100 kg. owsa 22 Kor. i jęczmienia 20 K. a po 8 K. za 100 kg. ziemniaków.

5) Zakupić: trzy ręczne młocarnie do omłotu zbóż z małych pólek w doświadczeniach nawozowych kosztem około 800 K. tudzież młynek i wialnię „Tryumf“ do odczyszczania ziarna, przeznaczonego do prób z odmianami wraz z elewatorem do workowania, kosztem około 250 Kor. i wydatki te pokryć z funduszu: „Doświadczenia rolnicze“.

Na wniosek Sekcyi chowu bydła rogatego:

1) dokonano rozdziału między Tow. rolnicze okręgowe zasiłków na tworzenie stacyj buhajów oraz premiowanie bydła włościańskiego.

W szczególności przyznano:

		na stacye buhajów		na premiowanie	
Towarzystwu roln. okr.	Biała	3200	Kor.	1000	Kor.
" " "	Bochnia	2300	"	300	"
" " "	Brzesko	2100	"	300	"
" " "	Dębica	2800	"	800	"
" " "	Jasło	3500	"	1400	"
" " "	Kraków	2300	"	400	"
" " "	Mielec	2000	"	400	"
" " "	N. Sącz	2900	"	1000	"
" " "	N. Targ	1900	"	400	"
" " "	Rzeszów	3000	"	900	"
" " "	Tarnów	2200	"	500	"
" " "	Wadowice	1500	"	200	"
" " "	Wieliczka	3300	"	1400	"
Razem . .		33000	Kor.	9000	Kor.

Razem z uwagi na mający się odbyć w r. b. w Krakowie targ rozpłodowy oraz z uwzględnieniem, że zakupno materyału hodowlanego na targu rozpłodowym oddziaływa korzystnie na poprawę hodowli krajowej i że zakupowanie buhajów na targu przez Tow. rolnicze okręgowe może przyczynić się ze względu na większy dobór sztuk na targu w znacznej mierze do tej poprawy, uchwalono, aby Towarzystwom rolniczym okręgowym wypłacić pewnę część wyszczególnionych zasiłków w łącznej kwocie 11550 Kor. na zakupno buhajów przed targiem, resztę zaś w kwocie 21450 Kor. zatrzymać do targu, aby Towarzystwa mogły za nie zakupić materyał hodowlany pierwszorzędnej jakości.

Nadto przeznaczono kwotę 3000 K. dla Tow. rolniczych okręgowych na opusty z ceny buhajów, które przez te Towarzystwa zostaną na tym targu zakupione. Termin targu oznaczono na dni 10 i 11 kwietnia b. r.

1) Na tymże targu polecono zakupić buhaje dla stacyi w Rzuchowej, Luboczy, Lubzinie, Straszęcinie i Strzelcach wielkich.

2) Zamianowano członkiem nowo utworzonej przy c. k. Ministerstwie rolnictwa przybocznej rady weterynaryjnej p. Prof. Nowaka, na zastępcę członka p. K. Czecza.

3) Aprobowano tekst wygotowanej dla c. k. Ministerstwa rolnictwa opinii co do sposobów podniesienia produkcyi bydła, łączący się z tą sprawą wniosek p. Dr. Niedzielskiego o „Organizacyi wychowu krów mlecznych w kraju“ uchwalono przedstawić Sekcyi hodowlanej Walnego Zgromadzenia.

4) Prenotowano zgłoszenia kilku gmin w okręgu Tow. rolniczego Jasielskiego i Wielickiego o umieszczenie w nich zarodowych obór włościańskich.

5) Włościanom: Janowi Kolce z Bystrej i Janowi Pelczarowi z Korczyny przyznano zasiłki po 80 K. na budowę wzorowych gnojowni.

6) Projekty nadesłane na konkurs budowy stajni włościańskiej uznano ze względu na wysokie kosztorysy za nieodpowiadające warunkom budowy takich stajni i uchwalono zwrócić je autorom a na budowę stajni włościańskich rozpisać nowy konkurs.

Na wniosek Sekcyi chowu koni przeznaczono na stacye subwencyjne do Górki ogiera pół krwi oryentalnej, albo pół krwi angielskiej, do Straszęcina pół krwi oryentalnej, do Komornik czystej krwi oryentalnej.

Na wniosek Sekcyi chowu drobnego inwentarza:

1) oznaczono na I. kwartał b. r. następujące ceny na prosięta zakupywane w chlewniach zarodowych do zakładania drobnych chlewni:

do 35 kg.	po 2·—	K.	za	1 kg.
od 35—55 kg.	po 1·80	"	"	1 "
od 55 kg.	po 1·30	"	"	1 "

Zarazem upoważniono Tow. roln. okręgowe do przyznawania drobnym hodowcom przy tworzeniu mniejszych chlewni opustów z cen powyższych a to przy zakupnie loszek we wysokości 50%—70% przy zakupnie knurków do 75% ceny kupna.

2) Jako zasiłki na tworzenie drobnych chlewni przekazano Tow. rolniczym okręgowym następujące kwoty:

Towarzystwo roln. okr.	Biała	2000	Kor.
" " "	Bochnia	1700	"
" " "	Brzesko	1500	"
" " "	Dębica	2000	"
" " "	Jasło	2900	"
" " "	Kraków	1600	"
" " "	Mielec	2500	"
" " "	N. Sącz	2900	"
" " "	N. Targ	1200	"
" " "	Rzeszów	2800	"
" " "	Tarnów	2000	"
" " "	Wadowice	2000	"
" " "	Wieliczka	2900	"
Razem . .		28000	Kor.

3) Ze względu na konieczność skrupulatnego wyboru materyału hodowlanego dla tworzenia drobnych chlewni uchwalono, aby prosięta do chowu były cechowane.

4) Inspektorowi p. Bojanowskiemu polecono opracowanie krótkiego podręcznika o chowie kozy domowej. Zarazem postanowiono zakupno dalszych ilości hodowlanego materyału kóz mlecznych w związkach hodowlanych w Niedernsill i Uttendorf w Pinzgau w ilości 35 kozy i 2 capy z których 12 kóz będzie rozmieszczone u włościan w N. Targu a reszta u włościan w Szczawnicy.

5) Zarządzono utworzenie stacyj knurów Przyszowej, Jodłownika i Staszkówce.

6) Uchwalono poprzeć usiłowania utworzenia wielkiej królikarni w Łężkowicach.

Nadto zatwierdzono szereg uchwał Sekcyj w sprawach drobniejszych.

Popieranie chowu trzody chlewnej.

Towarzystwo Rolnicze okręgowe w Nowym Sączu ustanowiło następujące warunki rozdawania chlewni zarodowych mniejszego typu:

1. Hodowca na ułożonym w tym celu drukowanym formularzu musi złożyć „oświadczenie", że udzielonych mu sztuk użyje do chowu — a nie w celach spekulacyjnych, jak np. na sprzedaż, zabicie, wypas i t. p. — a to od dnia odebrania prosiąt, aż do czasu, w którym na podstawie niżej podanych warunków nadana chlewnia przejdzie na własność hodowcy.

2. Hodowca otrzymuje chlewnię składającą się z dwóch loszek i jednego knurka bezpłatnie — a chlewnia pozostaje własnością Towarzystwa Rolniczego okręgowego przez lat trzy, które ma prawo wykonywać wszelką kontrolę nad udzieloną chlewnią przez powyższy przeciąg czasu. Po upływie tego czasu staje się chlewnia nieograniczoną własnością hodowcy, jeśli tenże dopełni dalsze punkta niniejszych warunków.

3. Hodowca otrzymujący chlewnię, powinien do lat trzech zwrócić bezpłatnie Towarzystwu Rolniczemu okręgowemu taką ilość prosiąt, jaką otrzymał. — Prosięta mające być zwrócone, wybierze delegat Wydziału Towarzystwa Rolniczego okręgowego z drugiego, trzeciego lub czwartego miotu, a muszą być oddane w dobrej kondycyi hodowlanej i w tym samym wieku, w jakim danemi zostały, Wydziałowi Towarzystwa Rolniczego okręgowego przysługuje prawo wyboru z całej warstwy.

4. Hodowca uwiadomi Wydział Towarzystwa Rolniczego okręg., że prosięta są do odebrania gotowe, a delegat Wydziału wybierze na miejscu sztuki, które mają być oddane. Reszta wychowku przez cały przeciąg trwania chlewni, jest nieograniczoną własnością hodowcy.

5. Knur winien służyć także do pokrywania loch obcych, będących własnością okolicznych hodowców, za pobraniem opłaty po 1 koronie od skoku, która to opłata pozostaje wyłączną własnością utrzymującego chlewnię zarodową.

6. Wszelkie koszta przewozu prosiąt z miejsca zakupna aż na miejsce przeznaczenia, ponosi wyłącznie hodowca, który chlewnię otrzymuje.

7. Wrazie nieoddania (wybranych przez delegata Wydziału Towarz. rolniczego okręgowego) prosiąt lub jeżeliby, Wydział Towarzystwa wskutek złego utrzymania, lub z innej winy hodowcy z żadnego miotu prosiąt wybrać nie mógł, obowiązany jest utrzymujący chlewnię zwrócić Wydziałowi Towarz. rolniczego okręgowego całą kwotę, jaką dany materyał na chlewnię kosztował i w dodatku zwrócić także koszta lustracyi chlewni.

8. Jeżeli oddanie prosiąt nastąpi wcześniej, jak w trzy lata od odebrania ich przez hodowcę, natenczas chlewnia z chwilą oddania prosiąt przechodzi na wyłączną własność hodowcy.

9. Gdyby w ciągu czasu, w którym chlewnia nadana jest własnością Towarz. rolniczego okręg. która ze sztuk nabytych okazała się do chowu nieodpowiednią, wtedy hodowca ma o tem zawiadomić Wydział Towarz. rolniczego okręg. a tenże, po zbadaniu prawdziwości doniesienia, zarządzi co uzna za stosowne.

10. Wszelkie zarządzenia Wydziału Towarz rolniczego okręg. względnie jego delegata, dotyczące chlewni, jak sprzedaży, wymiany lub usunięcia której nieodpowiedniej sztuki i t. d., przez przeciąg lat trzech, względnie przez ten czas, gdzie w myśl powyższych warunków właścicielem chlewni jest Towarz. rolnicze okręg. a nie hodowca, obowiązany jest tenże ściśle wykonać, bez żadnych dalszych zastrzeżeń.

11. Za niedotrzymanie przez hodowcę którego z powyższych warunków, ma prawo Wydział Towarz. rolniczego okręg. w Nowym Sączu pociągać utrzymującego chlewnię w danym razie i sądownie do wynagrodzenia wszelkich wskutek tego poniesionych strat i kosztów.

Z Towarzystwa rolniczego okręgowego w Nowym Sączu.

Sprawozdanie z wycieczki rolniczej do Danii.

ułożył
Prof. Dr. Julian Nowak.

(Ciąg dalszy).

Wszystkie przyrządy metalowe czyści się w wodzie gorącej, potem w wodzie wapiennej i płucze zimną wodą pod ciśnieniem. Wózki służące do rozwożenia mleka myje się także codziennie z wierzchu i wewnątrz, konie rozwożące mleko czyści się troskliwie elektrycznemi maszynkami i t. d.

Trifolium zatrudnia 150 robotników i robotnic, 52 woźniców i 200 chłopców, których 3 do 5-ciu towarzyszy każdemu wózkowi przy rozwożeniu mleka po mieście i roznosi mleko z wózków do mieszkań.

Służba podczas zajęcia nosi białe kostiumy, których miesięcznie pierze się w pralni zakładu około 4000 sztuk, a rozdziela dwa razy w tygodniu po 500 sztuk.

Dzięki wyżej opisanym urządzeniom Towarzystwo rozwija się znakomicie i o jego rozwoju niech dadzą wyobrażenie następujące dane statystyczne. I tak Towarzystwo dostarczyło Kopenhadze w roku 1879:

śmietanki Nr. I.	24.637	litrów
» Nr. II.	45.921	»
mleka dla dzieci	242.521	»
» pełnego	761.590	«
» zbieranego	653.351	«
» maślanki	136.607	»
» po cenie zniżonej	130.905	»

Na ogół wszystkiego 1.995.532 litrów.

zaś w roku 1905 dostarczyło:

śmietanki do bicia	49.324	litrów
» Nr. I.	105.202	»
» Nr. II.	308.629	»
mleka dla dzieci	1,261.994	»
» pełnego	3,870.768	»
» zbieranego	1,565.444	»
maślanki	332.479	»
mleka po zniżonej cenie	660.744	»

Ogółem wszystkiego 8,154.584 litrów.

W trzech składach w mieście sprzedaje się rocznie około 40.000 expedycyi mleka, podczas gdy wózki mają około cztery miliony expedycyi rocznie.

Koszta administracyjne instytucyi w r. 1905 wynosiły około 400.000 koron duńskich i Towarzystwo szczyci się z tego, że zostało założone kosztem 10.000 koron i nigdy nie otrzymało ani grosza subwencyi.

Nie żałowaliśmy trudu, aby mleczarnię Towarzystwa Trifolium dokładnie obejrzeć, wszakże przemysł mleczny dosięgnął w Danii może zenitu rozwoju i mleczarnie duńskie są znakomitym wzorem manipulacyi z mlekiem opartych na najnowszych postępach nauki i doświadczenia.

Wyczerpujący opis mleczarni Trifolium i jej urządzenia niech usprawiedliwi ta okoliczność, że udój mleka, jego transport do miasta, konserwacya i sprzedaż ma pierwszorzędne dla hodowli bydła znaczenie i w wysokim stopniu zależy od sposobu, w jaki się je przeprowadza ilość konsumowanego mleka i jego cena.

Trifolium jest także przykładem, czego może dokonać rozumnie pomyślana i konsekwentnie przeprowadzona assocyacya. U nas jest w tym kierunku jeszcze bardzo dużo do zrobienia i odpowiednie usiłowania podjęte na tem polu mogą konsumcyę mleka w naszych większych miastach kolosalnie zwiększyć, co leży także w interesie samychże miast, bo przecież mleko jest najzdrowszym i najlepszym pokarmem szczególnie dla chorych i dla dzieci pod warunkiem, że dostaje się do rąk konsumenta w takim stanie, w jakim go dostarcza mieszkańcom Kopenhagi Trifolium.

Słońce zniżało się już ku zachodowi, kiedyśmy stanęli w wygodnym hotelu. Szerokie i regularne ulice miasta poczęły się zapalać tysiącami świateł i zwolna cała stolica zapłonęła niezliczoną ilością ogni zamieniających noc w dzień jasny. Ogród Tivoli tonął w powodzi lamp kolorowych i zapraszał do swego wnętrza obiecując po dniu pracowicie spędzonym wypoczynek i nowe wrażenia. Wesoły i ruchliwy tłum wypełnił bulwary i sale koncertowe Tivoli. W jednej z tych ostatnich przy dźwiękach doskonałej orkiestry zasiedliśmy do wspólnego posiłku zaaranżowanege w wykwintnym doborze przez naszego znakomitego cicerone, pana Friisa a w żywej i ochoczej rozmowie do późnej nocnej godziny powracały i uplastyczniały się w szczegółach niezwykle interesujące obrazy przemysłu rolniczego Danii, który w dniu tym jak wspaniała panorama przesunął się przed naszemi zdumionemi oczami.

Na drugi dzień zwiedzialiśmy miasto z jego placami i bulwarami, ze starymi budowlami i muzeami, pełnymi pierwszorzędnych skarbów sztuki. Szczególnie muzeum starych sztuk plastycznych niezatarte pozostawiło wspomnienie. Złożyliśmy Torwaldsenowi hołd w jego mauzoleum, bo przecię wielkie mamy powody do wdzięczności dla niego. On to wszakże uratował od zagłady jedno z największych arcydzieł, jakie posiada Kraków, wielki ołtarz Wita Stwosza w kościele Panny Maryi. Przeznaczono go na zniszczenie i miano zastąpić czemś innem »ładniejszem«. Torwaldsen był wtedy przypadkowo w Krakowie i powagą swoją osłonił dzieło przed zgubą. Nie zapomnieliśmy także o królewskiej fabryce porcelany, bawiącej oko swoimi niemal niedoścignienie pięknymi wyrobami.

Przy zwiedzaniu muzeów i gmachów użyteczności publicznej uderzyło nas często wyryte nazwisko Jakobsenów. Ci wielcy przemysłowcy snać bardzo umiłowali miasto rodzinne, skoro zawdzięcza im ono tyle pomnikowych fundacyi, a wdzięczni współobywatele w ten sposób składają hołd zasłużonej około dobra miasta rodzinie.

Na małym parowczyku objechaliśmy porty Kopenhagi przyjrzeli się ich ruchowi handlowemu i rzucili okiem na rysujące się w dali potężne forty morskie otaczające stolicę Danii i na majaczejące na horyzoncie szwedzkie wybrzeża.

Zwiedziliśmy następnie także olbrzymią fakrykę Burmeistra i Waina, wyrabiającą części składowe okrętów parowych, a między innymi także i separatory »Perfect«.

Pod przewodnictwem prof. Banga, sławnego profesora weterynaryi zwiedziliśmy Akademię rolniczą i weterynaryjną. Akademia rolnicza mieści się w całym kompleksie budynków i mieliśmy sposobność oglądnąć pracownie, muzea i sale wykładowe wyposażone nietylko we wszystko, co do nauczania i do nauki jest potrzebne, ale urządzone nawet z pewnym zbytkiem, który jest wykładnikiem tej wagi, jaką państwo duńskie przywiązuje do wykształcenia rolniczego wszystkich warstw kraju.

To samo odnosi się do Akademii weterynaryjnej, w której uwagę naszą zwróciła wielka ilość zwierząt przeznaczonych na doświadczenia naukowe nad chorobami zakaźnemi zwierząt domowych. Prof. Bang pracuje obecnie między innemi nad uodpornieniem kóz i krów przeciw zarazie ronienia, która i u nas tak wielkie hodowli wyrządza szkody. Rząd duński świadomy wielkiej wagi ekonomicznej tych prac nie skąpi profesorowi Bangowi potrzebnych do doświadczeń środków.

Prof. Bang przyjął naszą wycieczkę bardzo życzliwie, czego dowodem jest i ta okoliczność, iż w swej sali wykładowej wygłosił dla członków wycieczki specyalny wykład o zwalczaniu gruźlicy bydła rogatego, a wiadomo, że Bang jest jednym z najbardziej zasłużonych na tem polu badaczy i że pierwszy energicznie przyłożył do tego rękę.

Prof. Bang mówił, że z badań jakie nad sprawą gruźlicy u bydła przedsięwziął wypada, że Dania była pierwotnie zupełnie wolną od gruźlicy bydła i że dopiero w 19-tym stuleciu choroba ta zawleczoną została do Danii z obcem bydłem ze Szwajcaryi, ze Szlezwiku, a w szczególności przez Schorthorny z Anglii. Koch dał nam w tuberkulinie do rąk doskonały środek rozpoznawczy i za pomocą tuberkuliny stwierdził Bang, że Dania posiada jeszcze dziś sporo obór wolnych od gruźlicy. Z 10.344 obór przeszczepionych do roku 1904-go okazało się przy pierwszem szczepieniu 2664 wolnych od gruźlicy. Co prawda te ostatnie były to po większej części obory mniejsze liczące przeważnie mniej niż po 25 sztuk bydła, chociaż 153 z nich posiadało po 26 do 55 szt. Wiele z tych wolnych od gruźlicy obór było złożonych z krów nadzwyczajnie mlecznych, a okoliczność ta zadawała kłam twierdzeniu jakoby wysoka mleczność szła koniecznie w parze z gruźlicą i dowodziła, że i bardzo mleczne krowy są wolne od gruźlicy, jeżeli nie mają sposobności nią się zarazić. Bang doszedł do wniosku, że bydło zaraża się grnźlicą na dwóch drogach, a to przez dłuższe przebywanie z bydłem notorycznie gruźliczem w zamkniętych miejscach n. p. w stajniach i przez żywienie się mlekiem zawierającem prątki gruźlicze, co naturalnie odnosi się tylko do cieląt. Na 35 cieląt młodych reagujących, szczepionych w r. 1891 znalazł on u 24 gruźlicę samego przewodu pokarmowego. Bang z doświadczeń swoich przekonał się, że prątki gruźlicze wcale nie są tak rozpowszechnione, jakby się sądziło i że nietrudno zdrowe bydło uchronić przed zarażeniem się prątkami gruźliczemi. Na podstawie tego przyszedł do przekonania, że można obory w których nie ma gruźlicy uchronić przed zarażeniem się tą chorobą nie dopuszczając do nich sztuk gruźliczych, oraz że można obory notorycznie gruźlicze uwolnić od gruźlicy przez peryodyczne badanie tuberkuliną i odłączanie sztuk reagujących czyli gruźlicą zarażonych od niereagujących czyli od niej wolnych. Sztuki reagujące powinny być następnie osobno przetrzymywane a niereagujące osobno i różną także winny mieć usługę. Cielęta pochodzące od krów reagujących powinny być wnet po urodzeniu przenoszone do obory mieszczącej same niereagujące sztuki i żywione mlekiem przegotowanem lub pochodzącem od krów wolnych od gruźlicy (niereagujących),

Metodę tę teoretycznie obmyślaną przeprowadził Bang praktycznie najpierw na Selandyi we folwarku Thurebille, gdzie przy pierwszem szczepieniu reagowało krów 80%, buhai 40%, cieląt 40%. Experyment rozpoczęto w roku 1881 i wtedy w oborze było 131 szt. reagujących a 77 zdrowych. W roku 1903 po corocznem peryodycznem szczepieniu obora składała się z 246 sztuk bydła, z których nie reagowała żadna sztuka. Dodać należy, że oddzielenie sztuk niereagujących od reagujących zostało w Thurebille dokonane przez podzielenie stajni na dwa oddziały ścianą z desek. Według metody zastósowanej w Thurebille rozpoczęto od roku 1893 w całej Danii walkę z gruźlicą bydła i do roku 1903-go włącznie przeszczepiono 16.530 obór, w czem po raz piewszy szczepionych było 10.344. Sztuk bydła przeszczepiono ogółem przez ten przeciąg czasu 380.487 z czego reagowało 93.320 sztuk czyli 24·5%.

Prof. Bang przytacza cały szereg przykładów, gdzie się udało bardzo zagruźliczone obory w niedługim stosunkowo przeciągu czasu zmienić na zdrowe za pomocą jego metody a zaznacza, że pomimo tak oczywistych stron dodatnich postępowanie według zasad jego metody nie rozszerza się tak, jakby tego ze względów tak ekonomicznych jak i sanitarnych życzyć sobie należało, przyczynę zaś tego widzi Bang w tej okoliczności, że chociaż jego metodę można i w najniepomyślniejszych warunkach zastosować i to bez narażania właściciela na znaczniejsze koszta, to jednak wymaga ona nieraz wiele trudu, nie zniechęcania się i cierpliwości ze strony hodowcy. Zresztą metoda ta da się zastosować tylko w tych oborach, które same swój materyał hodowlany wychowują. W oborach które swój materyał hodowlany uzupełniają przez dokupywanie metoda ta trudniejszą jest do przeprowadzenia, bo trudno się ustrzedz przed immunizowaniem zwierząt przeciw reakcyi tuberkulicznej, przez handlarzy a przytem reakcya tuberkulinowa u bydła, które dłuższą odbyło podróż wypada niepewnie.

W Danii przy zwalczaniu gruźlicy za pomocą tuberkuliny przychodzi dodowcom z pomocą państwo płacąc tuberkulinę i weterynarza czyli podnosząc koszta szczepienia. Oprócz tego przyczyniają się do ograniczenia gruźlicy u bydła rogatego w Danii dwie bardzo ważne ustawy obowiązujące od roku 1898-go. Po pierwsze wszystko mleko zbierane i maślanka przeznaczona na pożywienie zwierząt musi być przed wydaniem z mleczarni ogrzana do 85° C., i w ten sposób zabite w niej prątki gruźlicze, a postanowienie to jest za pomocą kontroli ściśle przestrzegane. Dobroczynne skutki tej ustawy dały się w Danii już uczuć i zmniejszyła się znacznie gruźlica panująca między cielętami żywionemi chudem mlekiem, równie jak i gruźlica nierogacizny.

Druga ustawa zajmuje się usuwaniem krów z gruźlicą wymienia. Według tej ustawy wszystkie krowy, u których stwierdzono gruźlicę wymienia muszą być zabite, przyczem państwo zwraca właścicielowi $^3/_4$ wartości mięsa, jeśli nie było ono zdatne do konsumcyi, a $^1/_4$ jeśli było zdatne.

(Ciąg dalszy nast.).

Sprawy bieżące.

Polski Związek Ogrodników i Pomocników ogrodniczych w Krakowie, podaje do wiadomości WP. Pracodawców oraz Kolegom Ogrodnikom, że od dnia 15-go lutego otwiera Biuro pośrednictwa pracy. Pośrednictwo to uskutecznia Związek dla swoich członków bezpłatnie, dla osób zaś nie należących do Związku za zwrotem kosztów.

Biuro jest otwarte w dnie powszednie od 7—8 wieczorem, w Święta od 3—4 popołudniu, w Lokalu Związku, Rynek Główny L. 13. I. p.

Sekretarz *S. Stefaniuk.* Prezes *Konrad Kotkowski.*

W krajowej Szkole mleczarskiej w Rzeszowie rozpoczyna się dnia 16 marca 1907 r. wyższy ośmiomiesięczny kurs mleczarski przygotowujący kierowników i pomocników mleczarń parowych i ręcznych.

Kandydaci starający się o przyjęcie powinni wnieść podanie na ręce Dyrekcyi Szkoły najpóźniej do dnia 28 lutego b. r. i dołączyć:

a) metrykę lub inne wiarygodne świadectwo na dowód, że ukończył 17 rok życia;

b) świadectwo ukończenia z dobrym postępem niższej Szkoły rolniczej, lub poddać się egzaminowi wstępnemu z pisania, czytania i rachunków;

c) świadectwo zdrowia;

d) świadectwo moralności i świadectwo ubóstwa, jeśli kandydaci starają o przyjęcie na koszt funduszu krajowego;

e) pisemne pozwolenie rodziców lub opiekunów w razie małoletności kandydata.

Przyjętym uczniom zwyczajnym udziela się nauki bezpłatnie.

Za wikt i całkowite utrzymanie wnoszą uczniowie do kasy szkolnej opłatę w kwocie 240 koron za cały kurs.

Uczniów niezamożnych może Wydział krajowy uwolnić od opłaty w całości lub części.

Zakupno remont dla c. k. pułków obrony krajowej. Chcąc hodowcom koni ułatwić korzystną sprzedaż koni skarbowi wojskowemu z pominięciem pośredników, postanowiło c. k. Ministerstwo obrony kraj. zakupić na wiosnę 1907. remonty a to wyłącznie dla c. k. obrony kraj. na jarmarkach, które się odbędą w Galicyi według następującego programu:

4	marca 1907	w Tarnowie
6	" "	w Mielcu
7	" "	w Wadowicach
8	" "	w Krakowie
11	" "	w Białej
13	" "	w N. Sączu.

W Tarnowie i w Mielcu zakupywać będzie komisya zakupna remont c. k. 2-go pułku ułanów obrony krajowej, zaś w Wadowicach, Krakowie, Białej i w N. Sączu komisya c. k. 4-go pułku ułanów obrony krajowej.

Komisya tyrolskich strzelców krajowych zakupuje również remonty dla konnych strzelców dalmatyńskich i przybędzie do Tarnowa tylko na jarmark 4 marca.

Kolizyi z tego powodu nie będzie, ponieważ pułk ułanów obrony krajowej Nr. 2. zakupywać ma większe, a strzelcy krajowi mniejsze konie.

Komisye zakupywać będą konie wieku od ukończonych 4 do 7 lat, miary 158—166 cm.

Kółka ziemian. Dnia 8 bm. odbył się w Przemyślu zjazd „Kółek ziemian". Ożywione obrady pod przewodnictwem Księcia Witolda Czartoryskiego z Pełkiń, trwały od południa do wieczora. Oprócz narad nad ważnemi sprawami bieżącemi, uchwalono wspólnie Statut, który po zatwierdzeniu przez Namiestnictwo obowiązywać będzie wszystkie Kółka w kraju, które dotychczas miały więcej charakter prywatny. Statut ten przedewszystkiem obowiązuje członków do solidarnego działania, a mniejszość poddawać się musi uchwałom większości. Ponieważ Kółka ziemian obok działalności głównie ekonomiczno-rolniczej nie wykluczają zajmowania stanowiska w sprawach społecznych, przeto zespolenie grona ziemian w kierunku jednolitej akcyi może w obecnych czasach mieć doniosłe znaczenie. — Kółka ziemian mają tworzyć zjednoczenie tych obywateli, który uznają potrzebę ochrony większej i średniej własności ziemskiej, konieczność przeciwdziałania handlowi ziemią, dzikiej i totajnej parcelacyi, zwalczania i potępiania poruczania majątków ziemskich nienarodowem jednostkom, czy to przez sprzedaż czy w drodze dzierżawy.

Kółka ziemiańskie stoją na stanowisku ścisłego współdziałania z Towarzystwami rolniczemi i Kółkami włościańskiemi. Przyjmowanie na członków odbywa się balotem; w Stowarzyszeniu tem mniej zależy na ilości członków jak na skupieniu ziemian, zawodowych gospodarzy i właścicieli ziemskich, którzy ponad zyski jakieby im parcelacya lub wydzierżawienie spekulantowi przynieść mogły, stawiają obowiązek utrzymania obszarów dworskich w rękach wykształconych rolników i dobrych Polaków, i którzy nie rezygnują z misyi kulturalnej i narodowej, jaką posiadanie ziemi nakłada.

Z reguły nieopłacają członkowie Kółek żadnych wkładek, tylko w razie uznanej uchwałą Kółka potrzeby, wpłacają wszyscy solidarnie odpowiednie kwoty, przyczem repartycya odbywa się w stosunku do podatku osobisto dochodowego. — Zebrania okręgowych Kółek odbywają się kolejno u członków, zjazdy Kółek w większych miastach. Całem Stowarzyszeniem kieruje „Komitet Kółek" złożony z przewodniczących i sekretarzy Kółek okręgowych.

Statut obejmuje szereg środków i sposobów, które zdążają do wytkniętego celu. Między innemi zaznaczyć tu wypada wzajemne zwiedzanie i krytykę gospodarstw, wzajemne udzielanie rad i wskazówek, wpływają na młodzież ziemiańską w kierunku wyrabiania w niej miłości do ziemi i ochoty do pracy na roli.

Młoda ta organizacya składa się obecnie tylko z kilku Kółek w środkowej Galicyi. Najruchliwszemi są Kółka okręgu Jarosławskiego i Przemyskiego. Obecnie zawiązuje się Kółko ziemian w okręgu Rzeszowskim, którego skład rokuje dobre powodzenie.

Ziemianie, którzyby pragnęli zapoznać się z tą organizacyą i założyć Kółko w swojej okolicy, mają zażądać objaśnień u sekretarza Kółka jarosławskiego p. Jerzego Turnaua w Mikulicach p. Kańczuga.

Korespondencya Redakcyi.

Pyt. Czy jest wskazane użycie wapna jako nawozu na ziemiach piaszczystych mokrych, z natury słabych, lecz obecnie co trzy lata dobrze obornikiem nawożonych przy użyciu innych sztucznych nawozów? Podglebie przeważnie iłowate nieprzepuszczalne — miejscami sapowate piaski z podziemnemi źródliskami, miejscami nawet lotne piaski.

Proszę o możliwie wyczerpującą odpowiedź.

Z poważaniem *L. W.*

Komunikat krajowego Biura pośrednictwa pracy. Podana **odmiennym drukiem** miejscowość wskazuje **siedzibę** Biura pracy, od którego pochodzi zgłoszenie wolnych posad lub szukających pracy. Należy się zwracać wprost do odnośnego Biura adresując wszędzie: **Powiatowe Biuro pracy przy Wydziale powiatowym w** .... — Skrócenie „Lwów" oznacza: **Miejskie Biuro pracy we Lwowie, ul. Arsenalska 6.** Skrócenie „Kraj. Biuro" oznacza: **Krajowe Biuro pracy, Lwów, Wydział krajowy.** I. Zgłoszenia pracodawców (miejsca wolne): — **Kraj. Biuro:** 4 fornali-Polaków do inwentarza żywego, Pożądane, aby każdy miał ze 2 czeladzi do robót płatnych na dniówkę lub miesięcznie. Płaca 60 K., 12 ctn. zboża twardego, 600 sążni ogrodu, 4 fury opału. 1 krowa lub 2 l. mleka dziennie, mieszkanie, ubezpieczenie od wypadków. Wolno trzymać 1 świnię i 20 kur. Od 1/VIII. 1907. Adres: W. P.M. Bogdanowicz, Dobranówka p., Jezierczany koło Czortkowa; 1 ekonom zdolny, energiczny i uczciwy, kawaler lub wdowiec, od 15/II. b. r. Warunki: całe utrzymanie kawalerskie, 50 K. mies. i 10% czystego dochodu: Po trzech miesiącach w razie zadawalniającej pracy możliwe podwyższenie do 60 K. Adres: P. Jan Skąpski inspektor w Zarządzie głównym Kółek rolniczych. Lwów ul. Kopernika 19 II. p. — **Bochnia:** 1 pomocnik gospodarczy, Ślązak; 24 dziewek do bydła, 80—120 K.; 18 parobków kawalerów, 80—120 K. i utrzymanie. — **Brody:** 1 dozorca lasowy, 150 K., ordyn. i dodatki; 1 polny żonaty; 40 parobków dworskich, na ordyn. i płacę; 30 dziewek folwarcznych, 80—100 K. i wikt; 6 pastuchów; 4 wolarzy, 72 K. i ordyn.; 5 chłopaków do robót polnych, od 1/IV. do 1/XI. 1907; 1 dozorca do koni. — **Drohobycz:** 5 pisarzy ekonom. z niższą szkołą rolniczą; 1 podleśniczy w sile wieku ze skromnemi wymaganiami; 1 dozorca do koni, wysłużony wojskowy; 7 fornali; 4 pastuchów; 1 szafarz; 1 parobek. — **Gorlice:** 1 leśniczy; 2 dziewki; 1 pastuch; 2 karbowych. — **Kałusz:** 15 parobków żonatych do dworu, 100 K., 10 krc. zboża, mieszkanie, opał, mleko i ogród; 30 fornali dworskich, 150 K. i wikt; 28 dziewek dworskich, 90—100 K. i wikt; 30 robotników do rąbania sągów, od sąga 2 K. 60 h., mieszkanie, opał. — **Kraków:** 1 pisarz ekonomiczny, 300 K., całe utrzymanie Pożądana znajomość języka niemieckiego i świadectwo ze szkoły roln.; 2 karbowych, 120 K., 90 krc. ordyn., 2 sągi drzewa; 10 parobków do koni, 2 żonatych, 120 K. i utrzymanie; 2 pastuchów, 1 żonaty, 90 K. i wikt; 8 dziewcząt do gospodarstwa, 100 K. i utrzymanie. — **Limanowa:** 1 fornal do koni zaraz! żonaty 100 K., 9 krc. ordyn., 1 l. mleka 400 sążni pola pod ziemniaki, 38 ctn. węgla i mieszkanie, kawaler zaś 120 K. i wikt czeladni; 2 dziewki do stajni, 72—80 K. i wikt; 1 parobek do wołów opasowych, 144 K. i zwrot kosztów podr.; 1 parobek do 4 koni, 120 K. i zwrot kosztów podr.; 1 parobek do 2 koni, 100 K. i zwrot kosztów podr.; 3 parobków do koni, 100 K. i ordyn. 2 krc. pszenicy, 4 krc. żyta 4 krc. jęczmienia, 1/2 mgr. pola pod ziemniaki, utrzymanie 1 krowy, mieszkanie i 2 sągi drzewa, kawaler zaś 100 K. i wikt i zagon pod ziemniaki; 3 parobów do wołów, 100 K. i ordyn. 2 krc. pszenicy, 4 krc. żyta, 4 krc. jęczmienia, 1/2 mgr. pola pod ziemniaki, utrzymauie 1 krowy, mieszkanie i 2 sągi drzewa, kawaler zaś 100 K. i wikt i zagon pod ziemniaki. Żony otrzymują 80 gr. na dniówkę; 1 pastuch, 40 K., wikt, mieszkanie i zagon pod ziemniaki. Zwrot kosztów podróży; 1 dziewczyna do dworu, 40 K. wikt, mieszkanie i zagon pod ziemniaki. Zwrot kosztów podróży. — **Lwów:** 30 fornali i parobków dworskich; 40 robotników sezonowych rolnych. — **Myślenice:** 100 robotników rolnych; 2 fornali na płacę i ordyn. — **Nowy Sącz:** 1 kobieta lub dziewka do gotowania dla czeladzi i dojenia krów, 100 K. i wikt; 31 robotników do dróg lasowych, 1 K. 40 hal. do 2 K. dziennie; 20 robotników rolnych i lasowych. 10—18 K. mies. i deputat; 1 parobek do koni, ogrodu i posług domowych, wedle umowy; 1 dziewka 72 K. i wikt; 6 fornali, 140 K. i wikt; 2 parobków, 100 K., wikt lub ordyn.; 1 parobek do koni, dobry, 160—200 K. i wikt, kawaler; 3 dziewki do krów, 80 K. i wikt. — **Sanok:** 1 ekonom; 2 pisarzy gospodarczych; 2 karbowników; 21 fornali; 3 parobków do koni roboczych; 8 dziewek folwarcznych; 1 pastuch. — **Tłumacz:** 1 gajowy, 70 K., 8 krc. zboża, mieszkanie, ogród i inne dodatki. — **Drohobycz:** 1 furman dworski, 40—50 K. — **Kraków:** 1 sztangret, 140 K.

Zgłoszenia szukających pracy (miejsca poszukiwane): — **Bochnia:** 4 agronomów; 1 leśniczy; 2 pomocników gospodarczych; 1 chmielarz.

— **Brody:** 3 leśniczych; 6 ekonomów; 3 gumiennych; 1 chmielarz; 2 gajowych; 2 pisarzy ekonom.; 1 dozorca gospodarczy. — **Drohobycz:** 1 pisarz ekonomiczny z egzaminem niższej szkoły roln.; 3 pomocników gospodarczych; 3 ekonomów; 1 leśnik, który przygotowuje się obecnie do egzaminu rządow.; 1 podleśniczy, strażnik lasowy; 1 pasiecznik, dobry gospodarz rolny i sadownik; 1 dozorca gospodarczy lub lasowy; 1 fornal żonaty. — **Gorlice:** 1 dozorca do pola. — **Kałusz:** 1 rządca ekonom., wedle umowy z kaucyą 6000—8000 K.; 1 gospodarz ekonom., wedle umowy; 1 ekonom; 1 gumienny; 1 wartownik dworski; 1 polowy; 2 pastuchów; 430 robotników sezonowych, 20—26 K. mies. lub 90 gr. dziennie do 1 K. 10 h. — **Kraków:** 3 ekonomów; 3 rządców do gospodarstwa; 2 pomocników; 1 leśniczy; 1 gajowy. — **Limanowa:** 1 pomocnik gospodarczy, pisarz lub karbowy, z kursem szkoły mlecz 140 K., 12 krc. ordyn., zagon pod kartofle i kapustę, i t. d.; 1 rządca, magazynier lub ekonom samoistny, lat 52, żonaty bezdzietny, od 1/III.; 1 pisarz ekonomiczny na skromne warunki. — **Lwów:** 1 leśniczy; 4 ekonomów i pisarzy ekonom. — **Myślenice:** 1 ekonom samoistny; 1 ekonom młody; 1 gajowy. — **Nowy Sącz:** 1 gospodarz. — **Oświęcim:** 1 leśny. — **Kraj. Biuro:** 1 pisarz gospodarczy, lat 21 z ukończoną w r. 1904. niższa szkołą roln. w Dublanach. — **Tłumacz:** 1 fornal dobry, wojskowy, żonaty z 5 dzieci, które mogą pracować na tejsamej posadzie. — **Brody:** 2 furmanów. — **Drohobycz:** 5 furmanów cugowych. — **Kraków:** 2 sztangretów. — **Lwów:** 5 furmanów.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Sprawozdanie Syndykatu Towarzystw rolniczych

z targu zbożowego w Krakowie na Kleparzu dnia 19 lutego 1907.

Dość silne notowania w Wiedniu i Peszcie wpływają dodatnio na tendencyę naszego targu, który się odbył w usposobieniu przyjaznem. Brak owsa tak na paszę jak i do siewu wpływa na zwyżkę tego artykułu. Żyto znajduje odbyt do Królestwa Polskiego, dokąd dokonano u nas transakcyi na kilkanaście wagonów.

Inne artykuły bez zmiany.

Sprzedawano: pszenicę białą od 8.45—8 55 K., pszenicę czerwoną od 8.30—8.45 K., żyto od 7.00—7.50 K., jęczmień od 6.70—7 50 K., owies od 8 20—8 60 K., groch zwykły od 9.75—10.50 K., groch Victoria od 12.00—14 00 K., (do siewu) na paszę 00.00 do 00.00 K., wyka nowa 00.00 do 00.00 K., bobik 00.00 do 00.00 K., kukurudza stara 00.00 do 00.00 K., kukurudza nowa od 6.20—6.50 K., kukurudza Cinquantino od 7.00—7.40 K., otręby pszenne od 5 15—5.35 K., żytnie od 5 25—5 45 K., rzepak zimowy 15.00—16 00 K., koniczyna czerwona nas. 72.00—76.00 K., koniczyna biała 33.00—45.00 K., tymotka 25.00—32.00 K., wyka 7.00—7.50 K., bobik 7.00—7.50 K. Wszystko za 50 kg.

Zboża.

Jęczmień pastewny. **Wiedeń** 19 II 12.80—13.60 K. **Lwów** 20/II 13.20—14.00 K. za 100 kg.

	Luty	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies
Lwów	20	16.00—16.60	11.80—12.20	14.40—15 20	15 40—16.00
Tarnów	28	15.50—16.50	12 50—13.50	12.50—14.50	14.40—15.00
Podwołoczyska .	13	14.80—15.80	12.50—12.80	12.20—14 00	13.00—14 30
„ ros. bez cła	13	00.00—00 00	00 00—00.00	11.60—13.00	00.00—00.00
Wiedeń	19	14.20—16 00	12 80—14 00	14.70—17 80	16 00—16.30
Peszt	20	15.00—15.02	13.64—13.66	00.00—00.00	14.94—14.96
Ceny w koronach za 100 *kg.*					
Wrocław	18	17.30—18.10	15.60—16 50	12.60—17.00	15.00—16.60
Ceny w markach za 100 *kg.*					

Jęczmień na krupy. **Wiedeń** 19/II 13 50—14.00 K. 100 kg.

Kukurydza. **Wiedeń** 19/II 11.20—11.70 K., **Lwów** 19/XII 00.00—00.00 K. **Peszt** 20/II 10.38—10.40 K. **Tarnów** 28/XII 16.50—18.00 K. za 100 kg. **Podwołoczyska ros.** 2/I 12.20—12.40.

Strączkowe, przemysłowe, okopowe i nasiona.

Groch. **Wiedeń** 5/II 20.00—23.00 K. **Lwów** 13/II 13.50—19 00 K. **Tarnów** 28/XII 16.00—24.00 K. za 100 kg.

Wyka. **Lwów** 20/II 12 80—13.20 K. **Podwołocz.** 13/II 12.40—13.50

Chmiel. **Wiedeń** 28/XII zatecki miejski 220—240 K, zatecki okoliczny, 220—240 K., anschauer czerwony 180—190 K., zielony 160—170 K. za 100 kg. **Lwów** 23/VIII 00—00 K. za 56 kg. **Saaz** 10/XI 165—218 K.

Rzepak. **Peszt** 20/II 26.50—26 70 K. **Tarnów** 28/XII 31.00—32 00 K. za 100 kg.

Ziemniaki. **Kraków** 12/II 5.00—6.00 K. **Tarnów** 28/XII 4.20—4 50 K. **Lwów** 23/VIII 00.00—00.00 K.

Koniczyna czerwona. **Lwów** 20/II 120.00—140.00 K. **Podwołocz. galic.** 6/II 102.00—118.00 K. **Podwołocz. ros.** 13/II 112·00—134.00 K. bez cła. **Wiedeń** 15/II styryj. 150.00—155.00 K. średnia jakość 120.00—130.00 K., gruboziarnista czysta 80.00—130.00 K. za 100 kg

Koniczyna biała. **Kraków** 19/II 70.00—92.00 K. **Lwów** 20 II 50.00—80.00 K. **Wiedeń** 15/II 80.00—130.00 K. za 100 kg. **Podwołoczyska ros.** 26/XII 72—86.

Zwierzęta i produkty zwierzęce.

Woły. **Wiedeń** 18/II galicyjskie prima 88.00—98.00 K., secunda 82.00—87.00 K., tertia 78.00—81.00 K. za 100 kg. żywej wagi. Spęd sztuk 235.

Nierogacizna. **Wiedeń** 14 II. prima 96.00—104.00 K. tłuste 124.00—126.00 K. za 100 kg. żywej wagi.

Miejska centralna targowica na bydło w Krakowie 19/II. Na dzisiejszy targ spędzono bydła rogatego 112 sztuk, jałownika 28, cieląt 302 owiec i kóz 1, nierogacizny 193. Płacono za woły po 82—86 K. za za krowy 68—70 K., buhaje 78—83 K. za 100 kg. żywej wagi. Za cielęta płacono 20—48 K. za sztukę. Za nierogaciznę płacono po 118—130 K. za 100 kg. rzeźnej wagi (bitych sztuk).

Masło. **Wiedeń** 19/II deserowe 2.50—2.80 K., wiejskie 2.30—2.50 K. zwykłe targowe 2.00—2.30 K. **Kraków** 12/II targowe 2.20—2.60 K. za 1 kg. **Hamburg** 15 II stołowe I klasy 230.00—246.00 M, II klasy 210.000—218.00 M. III klasy 190.00—204.00 Marek za 100 kg. **Berlin** 16/II dworskie i spółkowe, prima 224.00—236.00 M., secunda 218.00—230.00 M., tertia 212.00—224.00 Marek za 100 kg.

Jaja. **Wiedeń** 19 II prima 20—21 sztuk, secunda 23—00 sztuk konserwowanych w wapnie 27—29 sztuk za 2 K. **Kraków** 19 II 3.00—4.80 K. **Berlin** 4 II 4 90—5.10 M. za kopę.

Spirytus.

Wiedeń. 20 II surowy 75% 42.20—42 60 K., 15/II rafinowany 90% bez opłaty 135.50—136 00 K.

Lwow 20 II 38.75—39 00 K.

Pasza.

Siano. **Kraków** 19/II 4 40—5.60 K. **Tarnów** 28 XII 5 00—5.50 K. **Wiedeń** 19 II 4 40—7 00 K. za 100 kg.

Koniczyna. **Kraków** 19/II 6.00—7.20 K. **Wiedeń** 19 II 6.40—8 00 K. za 100 kg.

Słoma. **Kraków** 19 II 4.20—5.00 K. **Tarnów** 28/XII 3.80—4.20 K. **Wiedeń** 19 II 5.20—5.20 za 100 kg.

Redaktor odpowiedzialny: Dr. Adam Krzyżanowski.

WSZELKIE
NASIONA
NAJTAŃSZE A NAJPEWNIEJSZE
DOM ROLNICZO PRODUKCYJNY
ERNEST BAHLSEN
KRAKÓW
UL. KARMELICKA 21.
CENNIKI DARMO

Nakładem Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego. — Z drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego, pod zarządem Józefa Filipowskiego.